

*Андрій ПАЛЮХ,
заступник прокурора Львівської області,
старший радник юстиції*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПІЗНАННЯ ПРИ БРИГАДНОМУ МЕТОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Ключові слова: теорія пізнання; кримінально-процесуальне пізнання; бригадний метод розслідування; слідчо-оперативна група.

Одним із основних завдань організації розслідування кримінальної справи при застосуванні бригадного методу є, зокрема, забезпечення умов для безпосереднього сприйняття всіх доказів у справі кожним членом слідчо-оперативної групи (СОГ), що визначає ряд особливостей процесу пізнання у кримінальній справі. Усунення цього недоліку або мінімізація негативних наслідків – це, на нашу думку, запорука успішного розслідування кримінальної справи при використанні бригадного методу.

Деякі проблемні аспекти задекларованої теми щодо взаємодії слідчого та органу дізнання в складі слідчо-оперативної групи в різний час були об'єктом дослідження науковців, зокрема: С.В. Бажанова, О.В. Бауліна, О.Р. Бекіна, І.Д. Гончарова, О.Я. Дубинського, В.С. Зеленецького, Н.С. Карпова, В.В. Ковальова, Г.А. Кокуріна, В.П. Корж, О.М. Ларіна, Є.Д. Лук'янчикова, Л.М. Лобойка, О.Р. Михайленка, В.В. Пивоварова, Д.П. Письменного, М.А. Погорецького, О.Р. Ратінова, С.В. Слінька, М.Є. Шумила та ін.

Що ж стосується організаційних, методичних і тактичних особливостей діяльності СОГ, то їх досліджували і фахівці у галузі криміналістики: Ю.П. Аленін, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, В.О. Коновалова, В.Г. Лукашевич, Ю.В. Шепітько та ін. Проте ряд питань щодо особливостей процесу пізнання членами СОГ залишилися поза увагою, інші не одержали в теорії чи на практиці аргументо-

ваного вирішення і мають дискусійний характер.

Робота в слідчо-оперативній групі і пізнавальна діяльність, що супроводжує її, відрізняються специфічними особливостями. Адже застосовуючи інший метод розслідування, слідчий самостійно допитує всіх свідків, обвинувачених і потерпілих, оглядає місце події, речові докази, документи тощо. Виняток становить лише незначна група доказів, зібраних працівниками органів дізнання чи іншим слідчим в порядку ч. 3 ст. 114 Кримінально-процесуального кодексу України (КПК України). Звісно, внутрішнє переконання слідчого формується в більш сприятливих умовах, коли всі доказові факти зібрані і досліджені ним особисто. При груповому методі розслідування безпосереднє сприйняття керівником і кожним членом групи всіх доказів у справі унеможливується, що ускладнює можливість їх правильної оцінки. Така особливість процесу пізнання при застосуванні групового методу потребує спеціального розгляду, у зв'язку з чим варто зупинитись передусім на деяких питаннях цієї проблеми.

Пізнання у кримінальному судочинстві є одним із різновидів цього процесу в цілому. Від усякого іншого пізнання воно відрізняється лише предметом (об'єктом) [1, 10; 2, 6], що його Р.С. Белкін визначає як «такі події, вчинки людей, стосовно яких існує припущення, що вони суспільно небезпечні,

злочинні» [3, 100]. Пізнання в кримінальному процесі підпорядковується загальним гносеологічним закономірностям і здійснюється за законами матеріалістичної теорії відображення. Специфічна тут лише та обставина, що слідчий пізнає подію, яка мала місце в минулому.

Теоретичне пізнання та пізнання у кримінальному процесі відрізняються за своїм предметом і методом. Предмет теоретичного пізнання безмежний, його становлять нові сутності, закономірності розвитку природи та суспільства. Предмет процесуального пізнання обмежений приписами кримінального і кримінально-процесуального закону, він пов'язаний не з новими, а вже пізнаними сутностями і виражений в таких поняттях, як подія злочину, вина й інші обставини, що підлягають доказуванню в кримінальній справі [4, 201–202].

Ю.М. Грошевий вважає, що пізнання у кримінальній справі, здійснюване особою, яка проводить розслідування, прокурором і суддями, не може розцінюватися як проміжне між буденним та науковим. Не можна відносити його і до наукового. Воно являє собою специфічний різновид соціального пізнання, що умовно можна назвати процесуальним, або судовим, у результаті якого об'єкт одержує специфічний тип соціального знання, обумовлений особливостями об'єкта пізнання і процесуальних засобів його володіння [5, 17–19]. Ф.Н. Фаткуллін також вважає у процесуальному доказуванні самостійний різновид пізнання зовнішнього світу, що «умовно могло б називатися слідчо-судовим пізнанням» [6, 19–20]. На думку В.С. Зеленецького, суть пізнання у кримінальному процесі найбільш точно відображає поняття «кримінально-процесуальне пізнання дійсності» [7, 73–76].

Недоступність для безпосереднього сприйняття слідчим події злочину дала підстави деяким авторам стверджувати, що в судовому дослідженні взагалі відсутня можливість сприйняття без опосередкованої ланки між відчуттям і об'єктивною реальністю, тобто можливість безпосереднього чуттєвого сприйняття [8, 3]. Ми вважаємо: визначені (навіть обмежені) елементи предмета доказування (наприклад, матеріальні наслідки і предмет злочинного посягання,

знаряддя і засоби вчинення злочину) роблять можливим безпосереднє сприйняття при судовому дослідженні. Твердження, що елементи безпосереднього сприйняття мають місце в ході розслідування слідчим справи про вчинення в минулому злочину, підтримується М.С. Строговичем, В.Я. Дороховим, В.С. Ніколаєвим та іншими авторами [9, 90; 10, 37].

Наведені положення важливі для з'ясування особливостей процесу пізнання при бригадному методі розслідування. Якщо слідчий, працюючи самостійно, як вже зазначалось, особисто сприймає всі доступні для безпосереднього сприйняття фактичні обставини злочину, то при груповому методі розслідування не всі члени групи (в тому числі й керівник) і не завжди мають таку можливість, тому що в групі існує певний розподіл обов'язків і кожен із її учасників має свою ділянку роботи.

Наприклад, розслідуючи справу про вбивство, слідчий виїжджає на місце події, оглядає труп, виявляє й фіксує сліди, накопичує досить важливі для подальшого розслідування факти. Таке безпосереднє сприйняття слідів злочину і обстановки, в якій його було скоєно, недоступне нікому із членів групи, створеної вже після огляду місця події. Адже визначена кількість учасників групи приєднується до розслідування тільки на цьому етапі.

Відсутність можливості безпосереднього сприйняття слідів злочину членами групи необхідно компенсувати. Вважаємо, що всі учасники групи, діяльність яких спрямована врешті-решт на пізнання злочину, що становить предмет розслідування, повинні бути повно і всебічно поінформовані про результати слідчих дій своїх колег, які безпосередньо сприймали певні факти й обставини, що стосуються розслідуваного злочину.

Абсолютна обізнаність усіх членів групи з усіма відомими обставинами справи – необхідна умова активної і повноцінної участі в розслідуванні, тому що відсутність безпосереднього сприйняття певних (особливо – важливих) обставин злочину перешкоджає побудові версій та їх перевірці. Саме тому повноцінна діяльність групи можлива лише за наявності добре організованої взаємної поінформованості між усіма членами групи.

Звичайно, інформаційний процес пізнання в даному випадку матиме опосередкований характер. Ця властивість підсилюється, якщо інформація передається від одного слідчого до другого чи оперативного працівника, кожен яких безпосередньо не сприймав змісту інформації про фактичні обставини, а отримав їх від певного джерела. У даному випадку має місце немовби подвійне опосередкування: отримання даних з будь-якого джерела (перша опосередкована ланка, якщо не враховувати самого джерела, перший «канал зв'язку» за термінологією теорії інформації [11, 28]) і передача відомостей у виді спеціально обробленої інформації іншому члену групи (другий «канал зв'язку», що також опосередковує сприйняття фактичних даних слідчим, який особисто не проводив відповідні слідчі чи процесуальні дії). А.І. Трусов пише, наприклад, що з точки зору поняття інформації засоби доказування (показання свідків тощо), якщо під ними розуміти шлях руху від першопочаткового об'єкта до адресата, являють собою своєрідні інформаційні канали чи системи зв'язку.

У правовій літературі поширена думка, що слідчі дії, спрямовані на отримання доказів, є чуттєвим пізнанням: оцінка доказів – логічне (раціональне) пізнання [12, 124; 13, 4]. Ця теорія неточна, оскільки передусім різко розмежовує чуттєве пізнання й абстрактне мислення, тоді як чуттєве і логічне взаємопов'язані, тому що сприйняття являє собою єдність безпосереднього та опосередкованого. Як пише П.Н. Копнін, «людське пізнання в усіх своїх формах і проявах становить єдність чуттєвого й раціонального, без одного із цих моментів немає людського знання» [14, 190].

Що ж стосується носіїв інформації, за допомогою яких встановлюються факти злочину, то хоч вони й сприймаються слідчим безпосередньо, факти, що містяться в інформації, опосередковуються. Ось чому принцип безпосередності в кримінальному процесі не збігається з гносеологічним поняттям безпосереднього чуттєвого сприйняття, адже полягає тільки в особистому і безпосередньому сприйнятті особою, яка здійснює провадження у справі, доказів від

джерела доказової інформації (наприклад, від свідка-очевидця) [1, 55–57; 15, 69].

Особливістю пізнання при груповому розслідуванні є та обставина, що безпосередність як принцип кримінального процесу при використанні такого методу досудового розслідування має ще більш обмежене застосування, ніж це буває взагалі на даній стадії процесу, порівняно із судовим розглядом. Деякі процесуалісти не вважають принцип безпосередності таким, що діє на досудових стадіях [16, 12, 139]. Нам видається таке вирішення неточним. Вимога безпосередності сприйняття доказів із їх джерел розповсюджується і на слідчого, хоча, звичайно, через специфіку досудового слідства (відсутність безпосередності, наявність окремих доручень і групового методу розслідування) сфера його застосування обмежена. У даному контексті маємо визнати слушність позиції М.С. Строговича [17, 123], який вважає, що хоча принцип безпосередності і не визначає побудови досудового розслідування, він в ньому міститься.

За таких умов кожен член групи і її керівник можуть не знати повністю результатів розслідування всієї справи, що, в свою чергу, викликає ряд негативних наслідків (некоординовані дії окремих членів групи, порушення необхідної послідовності в роботі, проблеми в доказуванні тощо)

Подібна ситуація недопустима. Виправити її може тільки належне взаємне інформування про хід розслідування, що здійснюється всіма членами групи.

Носіями інформації є засоби доказування (протоколи слідчих дій, речові докази), які повинні бути в розпорядженні всіх членів групи. У зв'язку із цим необхідно зазначити: весь хід розслідування документується, до того ж цей процес ретельно регламентований у законі і покликаний забезпечити достовірні знання, надійність доказового матеріалу, обґрунтованість висновків та рішень, можливість аналізу доводів, підстав і аргументів. Як зазначає А.Р. Ратінов, необхідність передачі й використання знань іншими потребує надійного обґрунтування, підтвердження, переконання: «У судовому доказуванні пізнання супроводжується спеціальною діяльністю, що підтверджує

правильність отриманих знань і прийнятих рішень» [18, 107].

Звичайно, під необхідною передачею знань іншим мається на увазі насамперед суспільство в цілому (суспільний суб'єкт), який є адресатом інформації. Але при розслідуванні адресатом інформації її споживачем виступає і сам суб'єкт пізнання – слідчий, який здійснює конкретні слідчі дії, а при груповому провадженні кримінальної справи адресати, які використовують цю інформацію як відповідну точку чи необхідні дані для розслідування, що проводиться в межах однієї справи.

Для того, аби адресат, особливо слідчий (член групи), який не сприймав особисто із першоджерела відповідне знання, а отримав його від іншого слідчого, міг належним чином оперувати цим знанням, воно повинно бути істинним і достовірним. Ці поняття, значною мірою збігаючись (обидва вони означають правильне відображення дійсності знанням), водночас відрізняються тим, що істинність – це відповідність знання конкретному об'єкту, тоді як достовірність – обґрунтованість, доведеність знання.

У кримінальному судочинстві процес доказування суворо регламентований відповідними правовими нормами. Так, наприклад, Н.А. Якубович [19, 298] визначає доказування як «здійснювану в процесуальних формах діяльність органів розслідування і суду, ... по збиранню, закріпленню, перевірці і оцінці фактичних даних, необхідних для встановлення істини у кримінальній справі і вирішення завдань кримінального судочинства». Питання про значення похідних (копій) речових доказів у кримінальному процесі розглядав А.І. Вінберг [20, 20–21], який підкреслює, що далеко не всі первинні речові докази можуть дійти до суду в їх першопочатковому вигляді і в цьому випадку єдиною можливістю дослідити важливі для справи обставини – звернутись до похідних речових доказів.

Необхідність такої суворої регламентації викликана, зокрема, тим, що вся без винятку інформація в процесі доказування так чи інакше багаторазово проходить через «канал зв'язку», в якому особлива роль належить психіці людини. Як пише А.І. Трусов, ця особливість даної інформаційної системи

містить можливість порушення ізоморфізму між повідомленнями на вході і виході «каналу зв'язку», тобто отримання знання, що різко відрізняється від дійсності [11, 29].

Якщо на своєму шляху інформація проходить через передавальні ланки (свідок-очевидець, слідчий, який проводить допит, інший слідчий – член групи), то при недотриманні вимоги засвідчення знання воно може бути так перекошено, що втрадиться його істинність. Таким чином, у багатоступінчастості пізнання (множинність опосередкувань, в тому числі вплив психіки декількох людей) криється небезпека отримання неістинних (неправдивих) даних, у зв'язку з чим дотримання вимоги достовірності (посвідченості) набуває особливого значення.

Засобами інформації виступають і речові докази, які також повинні бути встановлені (посвідчені), тому що досліджуваний предмет може мати силу речового доказу тільки в тому випадку, якщо його вилучення і процесуальне закріплення проведені у встановленому законом порядку.

Копії процесуальних документів і речових доказів також можуть виступати засобами інформації. Будучи моделями, вони, звичайно, відрізняються від оригіналу, що, однак, не виключає їх пізнавального значення. (Питання про значення похідних (копій) речових доказів в кримінальному процесі розглядав А. Вінберг [20]. На його думку, далеко не всі первинні речові докази можуть дійти до суду в їх початковому вигляді і в цьому випадку єдина можливість дослідити важливі для справи обставини – звернутись до похідних речових доказів.)

Модель – також засіб інформації, хоча і такий, що не дає нам знання про предмет у всіх деталях, сторонах і особливостях, оскільки ми конструємо модель так, щоб у ній відобразилась потрібна нам в даному випадку сторона предмета чи явища. При використанні моделі (копії, зліпка тощо) необхідно враховувати достовірність оригіналу, а також точність копії.

Особливе значення для слідчого має звукозапис, що зроблений при проведенні слідчої дії і є додатком до протоколу відповідної слідчої дії. Адже відомості про факти передаються головним чином через мову (усну і письмову), до того ж мові в криміна-

льному процесі, одним із принципів якого є усність, відводиться важливе місце.

З точки зору сімеотики* мова – це форма існування інформації. Але оскільки мова (усна і письмова) може містити викривлення, необхідний постійний контроль за дотриманням гарантії достовірності при її використанні.

Відомо, що мова, її зміст, форма й інші особливості перебувають у прямій залежності від інтелекту, освіти, словникового запасу, психічного складу і стану того, хто розмовляє, а також від інших причин, що визначають в кожній конкретній ситуації його можливість висловитись за допомогою мови. З одного боку, допитуваний не завжди спроможний чітко і лаконічно викласти власну думку. Він може неправильно зрозуміти запитання слідчого або свідомо ухилятися від прямої відповіді, давати заплутані і суперечливі показання.

З другого боку, слідчий не завжди правильно формулює запитання і розуміє відповідь. Захоплений висунутим припущенням, він нерідко чує у відповіді тільки те, що йому хотілося б почути. За таких умов протокол, складений слідчим під час допиту, як і написаний допитуваним власноруч, може містити інформацію, яка не повною мірою відображає дійсність. Але і в цьому випадку, коли протокол повністю відповідає показанням допитуваного, його зміст – лише конспективний виклад змісту показань.

Стаття 170 КПК України, що регламентує порядок протоколювання допиту свідка, пропонує слідчому показання свідка та відповіді на поставлені йому запитання викладати «за можливості дослівно». Таким чином, закон враховує труднощі, а в окремих випадках і неможливість дослівного фіксування показань. У випадках отримання суперечливих показань, коли чітке письмове фіксування всіх протиріч в показаннях дуже важливе, конспективний виклад показань являє собою суттєвий недолік, тому що втрачається певна частина інформації. Особливо це проявляється при груповому методі розслідування. Ознайомившись із таким протоколом, слідчі, які не були присутніми під час допиту, не отримують цілісного враження про нього і правильність обраної слідчим тактики, про поведінку до-

питуваного, його добросовісність і правдивість. Адже таке враження, як один із елементів, що впливає на оцінку доказів, має особливо важливе значення на першому етапі розслідування, при висуненні версій.

Необхідно також зазначити, що незаконні або неправильні прийоми допиту (постановка навідних запитань, погрози тощо), які могли спонукати допитуваного до дачі тих чи інших показань, в протоколі допиту не відображаються і тому також залишаються поза увагою інших слідчих, які використовують ці показання в подальшій роботі у кримінальній справі.

Нарешті протокол, складений слідчим, носить відбиток його стилю, може містити формулювання і вирази, не притаманні лексикону допитуваного, а іноді навіть не зрозумілі йому. Стилізація протоколу нерідко викривляє зміст показань допитуваного, надає їм іншого відтінку чи змістовного забарвлення, якого в усній мові не було.

Надійну гарантію забезпечення достовірності протоколу допиту, його відповідності змісту показань допитуваного ми бачимо у звукозаписі**. Передусім він має важливе значення для членів групи і її керівника, які не були присутніми на допиті і тому не знають про його деталі, обстановку тощо. Звукозапис тим більш необхідний для тих членів групи, які працюють на відстані від основного місця розслідування і позбавлені можливості особистого контакту зі своїми колегами. Звичайно, звукозапис повинен бути достовірним. Саме для цього існують досить детально регламентовані в КПК України процесуальні гарантії. Про засвідчення звукозапису робиться запис і в протоколі проведення відповідної слідчої дії. Однак тут виникає зворотний зв'язок, оскільки звукозапис набуває одночасно засвідчувального характеру і для протоколу слідчої дії. Застосування звукозапису збільшує можливість ретельної перевірки доказів особою, яка провадить розслідування, в тому числі й іншими членами групи. Показання перевіряються шляхом

* Сімеотика – наука про знаки і знакові системи.

** Тут ми розглядаємо значення звукозапису тільки як гарантію достовірності змісту відповідного протоколу.

здійснення низки інших слідчих дій, через зіставлення їх з іншими доказами і дослідженням даних показань. При цьому перевіряються як самі факти, про які давав показання допитуваний, так і умови й методи отримання від нього цих показань. Саме останнє (умови і методи отримання показань), як уже зазначалося, в протоколі не відображається.

Особливості застосування звукозапису полягає в тому, що він дає можливість фіксувати весь хід допиту, детально вивчити показання допитуваного, встановити логічний зв'язок і порядок між ними, відповідність записів у протоколі усному викладу тих фактів і обставин, що були предметом допиту. Використання магнітофону полегшує деталізацію тих чи інших питань, допомагає слідчому, який особисто не брав участь, чіткіше осмислити поведінку допитуваного, проаналізувати правильність обраної тактики допиту, виявити помилки і прогалини, які необхідно усунути.

Усі ці властивості звукозапису дали підстави деяким процесуалістам зробити висновок, що вказаний спосіб сприяє забезпеченню більш повного здійснення принципу безпосередності. Цю думку поділяють, зокрема, Г.М. Миньковский [21, 51], М.П. Хилобок [22, 115].

Заперечуючи проти такої оцінки звукозапису, А.Р. Ратінов обґрунтовує це тим, що принцип безпосередності має два аспекти: сприйняття доказів безпосередньо особою, яка провадить кримінальну справу, і обов'язкове звернення до першоджерела

інформації, до якого прослуховування фонограми не має відношення [23, 18].

Остання точка зору видається нам більш обґрунтованою, проте варто уточнити: прослуховування звукозапису створює так званий «ефект присутності», який хоч і не замінює ефекту безпосередності сприйняття, однак допомагає більш повно осмислити показання допитуваного, відчутти дух і атмосферу допиту, певною мірою заповнити прогалину, що утворилась у зв'язку із тим, що слідчий (частіше член чи керівник бригади) безпосередньо не сприймав докази. «Ефект присутності» не може замінити безпосереднє сприйняття показань тому, що в безпосередньому сприйнятті беруть участь усі органи чуттів людини (як мінімум – зір і слух), тоді як відтворення фонограми сприймається тільки на слух, що обмежує можливості для оцінки показань. За допомогою звукозапису можна сприйняти лише інформацію у формі мови, тоді як при безпосередньому допиті спілкування з джерелом інформації здійснюється у вигляді таких комунікативних зв'язків (поряд із мовою), як міміка, жестикуляція, дії, знаки.

Таким чином, при бригадному розслідуванні процес пізнання може бути найбільш ефективним лише за умови максимально досконалої організації взаємоінформованості всередині бригади. Адже головною метою тут є забезпечення всіх слідчих якомога достовірнішими відомостями, що належать до предмета доказування, яке провадиться кожним зі слідчих зокрема, і всією бригадою в цілому.

Список використаних джерел:

1. Лившиц В.Я. Принцип непосредственности в советском уголовном процессе / Лившиц В.Я. – М.–Л., 1948. – 207 с.
2. Старченко А.А. Логика в судебном исследовании / Старченко А.А. – М., 1958. – 233 с.
3. Белкин Р.С. Собрание, исследование и оценка доказательств / Белкин Р.С. – М., 1966. – 295 с.
4. Горский Г.Ф. Проблемы доказательств в советском уголовном процессе / Горский Г.Ф., Кокорев Л.Д., Элькинд П.С. – Воронеж, 1978. – 303 с.
5. Грошевой Ю.М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе / Грошевой Ю.М. – Х.: Вища школа; Изд-во при Харьковском ун-те, 1979. – 144 с.
6. Фаткуллин Ф.Н. Общие проблемы процессуального доказывания / Фаткуллин Ф.Н. – Казань, 1976. – 188 с.
7. Зеленецький В.С. Пізнання в кримінальному процесі / В.С. Зеленецький // Радянське право. – 1977. – № 4. – С. 73–76.
8. Гродзинский М.М. Улики в советском уголовном процессе. Ученые труды / Гродзинский М.М. – М., 1944. – Вып. VII. – 123 с.

9. Строгович М.С. О рациональном и эмоциональном в судебном исследовании / Строгович М.С. // Советское государство и право. – 1959. – № 5. – С. 89–95.
10. Дорохов В.Я. Обоснованность приговора / Дорохов В.Я., Николаев В.С. – М., 1959. – 236 с.
11. Трусов А.И. Судебное доказывание в свете идей кибернетики / Трусов А.И. // Вопросы кибернетики и права. – М., 1967. – С. 20–35.
12. Лупинская П.А. О проблемах теории судебных доказательств / Лупинская П.А. // Советское государство и право. – 1960. – № 10. – С. 121–124.
13. Жалинский А.Э. Освидетельствование в советском уголовном процессе / Жалинский А.Э. – Львов, 1964. – 20 с.
14. Копнин П.Н. Введение в марксистскую гносеологию / Копнин П.Н. – К., 1966. – С. 190.
15. Крупаткин Л.Г. Оценка доказательств в стадии предварительного расследования в советском уголовном процессе / Крупаткин Л.Г. // Ученые записки. – Вып. 9. – Х.: Харьковский юридический институт, 1957. – С. 68–80.
16. Чельцов М.А. Система основных принципов советского уголовного процесса / М.А. Чельцов // Ученые записки ВЮИОН. – Вып. VI. – М., 1946. – С. 126–139.
17. Строгович М.С. Природа советского уголовного процесса и принцип состязательности / Строгович М.С. – М., 1939. – 151 с.
18. Ратинов А.Р. Вопросы следственного мышления в свете теории информации / Ратинов А.Р. // Вопросы кибернетики и права. – М., 1967. – С. 180–199.
19. Якубович Н.А. Теория доказательств в советском уголовном процессе / Якубович Н.А. – М., 1966. – 298 с.
20. Винберг А. Производные вещественные доказательства и образцы для сравнительного исследования в советском уголовном процессе / А. Винберг // Социалистическая законность. – 1966. – № 3. – С. 20–23.
21. Миньковский Г.М. Процессуальные вопросы применения новых научно-технических средств фиксации результатов следственных действий / Г.М. Миньковский // Практика применения нового уголовно-процессуального законодательства. – 1962. – С. 49–55.
22. Хилобок М.П. Теоретические вопросы и практика применения звукозаписи в следственных действиях / М.П. Хилобок // Советское государство и право. – 1966. – № 2. – С. 114–117.
23. Ратинов А.Р. Применение звукозаписи в следственной работе / Ратинов А.Р. – М., 1967. – 68 с.

Андрій ПАЛЮХ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПІЗНАННЯ ПРИ БРИГАДНОМУ МЕТОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Резюме

Аналізуються проблеми пізнання під час доказування при застосуванні бригадного методу розслідування. Акцентується увага на спеціальному розгляді процесу пізнання при бригадному методі. Зроблено висновок, що найбільш ефективно при такому методі розслідування процес пізнання може бути здійснений лише за умови максимально досконалої організації взаємoinформування всередині бригади.

Андрей ПАЛЮХ

ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПОЗНАНИЯ ПРИ БРИГАДНОМ МЕТОДЕ РАССЛЕДОВАНИЯ

Резюме

Анализируются проблемы познания в ходе доказывания при использовании бригадного метода расследования. Акцентируется внимание на специальном рассмотрении процесса познания при бригадном методе. Сделан вывод, что наиболее эффективно при этом методе расследования процесс познания может быть осуществлен лишь при условии максимально усовершенствованной организации взаимoinформирования внутри бригады.

Andriy PALUKH

PECULIARITIES OF COGNITION PROCESS IN GROUP METHOD OF INVESTIGATING

Summary

The issues of cognition in proving when using a group method of investigation are analyzed in the article. Special attention is paid to the fact that peculiarity of cognition process needs separate consideration. The conclusion is made that most effectively this method of investigation could be realized in condition of well organized information exchange inside the group.